

Llibertat i teologia trinitària

Dv, 2/09/2011 per Teresa Forcades...

[Un Manament Nou](#)

Durant les properes setmanes, presentaré en aquest bloc uns extractes del llibre *Ser persona, avui: estudi del concepte de 'persona' en la teologia trinitària clàssica i de la seva relació amb la noció moderna de llibertat* que properament editarà Publicacions de l'Abadia de Montserrat. El llibre és una adaptació de la tesi doctoral en teologia que vaig defensar a la Facultat de Teologia de Catalunya l'any 2008 i és la continuació del treball de llicenciatura sobre la Trinitat que vaig publicar l'any 2005.

En aquell treball vaig estudiar el pensament trinitari de dos teòlegs contemporanis: el catòlic G. Greshake i l'ortodox J. Zizioulas. A ambdós teòlegs, l'estudi del misteri trinitari els ha menat a plantejar-se i a provar de respondre interrogants de tipus antropològic i eclesiològic: ¿quina relació hi ha entre el 'ser persona' de les persones divines i el nostre 'ser persona'?; ¿quina relació hi ha entre la 'comunió trinitària' i la 'comunió eclesial'? Em vaig adonar que - tot i que de maneres aparentment contràries - ambdós teòlegs situaven al centre de les seves reflexions la noció moderna de llibertat: Greshake per reivindicar-la per a les persones divines del Fill i de l'Esperit; Zizioulas per reservar-la per a la persona divina del Pare. A mesura que les aprofundia, ambdues solucions m'anaven semblant més insatisfactòries i creixia en canvi el meu interès per explorar de manera sistemàtica la noció d'indissociabilitat de l'amor i la llibertat com a condició de possibilitat de les relacions interpersonals autèntiques tant en Déu (pericorese trinitària) com entre nosaltres. Tota teologia trinitària pressuposa la indissociabilitat de l'amor i la llibertat i en un moment o altre hi fa referència explícita. Ara bé, en teologia trinitària sovint és el cas que allò que s'afirma en l'ortodòxia del dogma no resulta tan senzill de desenvolupar en la reflexió teològica subsegüent, de manera que doni fruit i serveixi per dinamitzar o il·luminar debats contemporanis que van més enllà dels límits dogmàtics d'una determinada fe per tal d'interpel·lar tothom que s'interessi pel sentit de la nostra humanitat comuna i del nostre viure cada vegada - sembla - més interdependent.

En la seva versió final, aquest treball és, tal com indica el subtítol, 'un estudi del concepte de persona en la teologia trinitària clàssica i de la seva relació amb la noció moderna de llibertat'. El treball de llicència em va fer adonar que la noció moderna de llibertat és un repte per a la teologia trinitària d'avui. ¿I per a la teologia trinitària clàssica?, em vaig preguntar. La primera resposta és que aquesta és una pregunta metodològicament impropia. És anacrònic demanar a uns autors pre-moderns que ens ajudin a articular en continuïtat amb la tradició una noció de 'llibertat' en principi del tot aliena al seu univers cultural i social. Des de les homilies enceses dels pioners capadocis fins a la sistemàtica minuciosa de sant Tomàs, la noció de 'llibertat' com a 'autonomia personal' destaca per la seva absència o, com a molt, per la seva presència negativa, com a marcador d'una inestabilitat o d'una manca de consistència del tot impròpies de la dignitat divina.

I amb tot, la noció de llibertat és massa central per a nosaltres avui - també en teologia - i la noció de dignitat humana ha avançat massa lligada a ella com perquè la teologia trinitària actual en pugui prescindir.

(Extret de Ser persona, avui: estudi del concepte de 'persona' en la teologia trinitària clàssica i de la seva relació amb la noció moderna de llibertat. Teresa Forcades i Vila. Publicacions de l'Abadia de Montserrat).